יא: הריני נזיר פרק שני נזיר

ולרבי שמעון, כי היכי דנתמלת הנזירות צריך שיזיר[1] גם בסוף הנזירות צריך לשאול ולהתיר כולן: **ואי** בעית אימא בנדרי אונסין. זה משיב אונס שאינו יכול לחיות בלא יין: **נדרי** זירוזין. כגון שהמוכר אומר קונם ככר זה עלי אם אתן לך חפץ זה בפחות מד' דינרין ה"ז נדרי זירוזין אי[2] קונם ככר זה עלי אם אתן לך יותר משני דינרים ולגון שניהם לקנות בג' דינר ה"ז נדרי זירוזין [3] ואין צריכין עוד שאלה למ"ד[3] מדרבנן: **נדרי** שגגות. קונם ככר זה אם אלכלכי היום ושכח שאכל היום: **נדרי** אונסים. מפרש בנדרים (דף מ.) כגון שהדירו תכירו שיאכל אצלו ביום פלוני ואירע לו אונס שלא יכול לבא אצלו אם צריך לשאול על אותו נדר מדרבנן פליגי בה אמוראי התם: **נדרי הבאי.** מפרש התם פי'[4] בנדרים (כד:) וא"ת ומי דמי התם בשעת הנדר לא ידע האונס דהא סבור לילך ולאכול וגמר ונדר ולהכי צריך לשאול מדרבנן למ"ד אבל הכא בשעת הנדר ידע האונס ומסתמא לא גמר ונדר ואיכא למימר דלכ"ע לא בעי שאלה ומ"מ ר"ת דמתניתין נמי איירי שהאונס בא אחרי כן כגון דבשעת הנדר היה בריא וחזק ויכול לחיות בלא יין ולבסוף התלים או תחלה היה עשיר ולא היה צריך ליטפל לאמתים ולבסוף העני אי נמי מיירי ליה דין זה ר"[5] היכא דאין פיו ולבו שוין דפליגי בהא התם אמוראי אי בעי שאלה מדרבנן והכי נמי פליגי הכא: הגה"ה וכמו כן בתמתיתין פיו היה להיות נזיר מיין אבל לבו לא היה ומה דאמר אבל כסבור הייתי ה"[5] בלבי כשעשיתי הנדר: **הריני** נזיר ועלי לגלח נזיר. כי[6] הריני נזיר בעצמו[7] חייב בנזירות ולהביא קרבנותיו ועלי[8] לגלח נזיר אחר ולהביא קרבנותיו אשתמ[9] נזירות חייל עליה ועתה[10] צריך לגלח נזיר אחר ולהביא קרבנותיו: ושמע חבירו ואמר ואני. פירוש ואני[11] ועלי לגלח נזיר אחר חייל עליה [נזירות] וגם תגלחת של נזיר אחר: **ואם** היו **פקחין מגלחין זה את זה.** פירוש כל אחד ואחד יעשה נזירותו שלשים יום ומביא קרבן בעבור חבירו ומפטרי מידי דהוה אחיים בעצמן אם היה מביא קרבן עבורו שפטור[12] וגם זה נפטור ממה שנדר לגלח לאחר שהרי גלח לאחר נמצא כי כל אחד לא יביא אלא קרבן מ' ואפ"ה [יצא] נמי[13] ידי ו] נדרייה שהרי בלאו אחר[14] עשה נזירות שלשים יום וגילח לחבירו: **ואם** לאו. שאין להם פקחות זה אלא כל אחד הביא קרבן לעצמו צריך לגלח לנזיר אחר ולהביא קרבנותיו תחתיו: **ושמע** חבירו **ואמר ואני.** ולא [אמר] עוד [מהו] על כוליה דיבור של הראשון משמע ולא קבל עליו השני אלא אם נזירות או תגלחת לאחר: **מדקאמר** ואני ועלי ש"ם. אם לא אמר שני הדבורים דפגלא[15] דדיבור' משמע: **ומינה.** כלומר גם זה מיפשוט ממתמיתין מדקאמר ועלי לגלח ש"מ ואני על תחילת דיבורו משמע: **לעולם ואי אכוליה דיבוריה משמע ואי משום ועלי טאי קאמר ועלי בהך מילתא.** כלומר ומה שקבלתי כבר נזירות תגלחת[16] לאחר כמו[17] דרך בני אדם לכפול (על) לשון והוא הדין דאם לא אמר ועלי דמתייב בנזיר ותגלחת אדיבור קמא: **ושמע** חבירו ואמר ואני **ועלי לגלח חצי נזיר.** מי איכא תרתי מילי והכי הראשון לא קבל עליו אלא דבר אחד:

משום רישא דצריכא. דאיצטריך למיתני ועלי לאמשמועינן דאמי לא קאי אלא אפלגה דדיבוריה ותנא סיפא דעלי אע"ג דלא

דהוי נזיר הני מילי היכא דלא אנים בקבלה יין אבל הכא דמחמת אונס אינו מקבל עליו יין לא הוי נזיר כלל ובשם ר' יצחק מצאתי דתמני' מיירי בשקבל עליו נזירות שתם והיה דעתו לבל דין נזירות ואירע לו מקרה או חולה שצריך לשתות יין או שהוצרך ליטמא למתים ועתה הוא אומר ידוע אני שהנזיר אסור ביין אבל הייתי סבור שאפילו היה בדעתי להיות נזיר בכל ענין היו חכמים מתירים לי מחמת האונס כ"ש דדין הוא שיתירו לי כי וראי לדעת אלו האונסים לא קבלתי וי"ל שצריך להוסיף על דברו דאכתי לא דמי לגמרי לנדרי אונסים דהתם אימא דהאונס קודם שחל הנדר הלכך יש לפרש דהכא מיירי

עין משפט נר מצוה

א) א ב מי' פ"ג מהלכות שבועות הלכה ט ופ"ד מהלכות נדרים הלכה ח ופ"ב מהלכות מירות הלי ח סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סימן רלב סעיף ח: **יא** ג ד ה מי' פ"ח מהלי מירות הלי יט:

נוסחת הריב"ן

ח) לרבינו: כ) מתרים לי: ג) וי"ש מוסר בלא: ד) בגלח: ה) אפלגא ומינה: ו) קאי: ז) אנשרין: ח) דליתני:

מוסף רש"י

דאפילו לא נזר אלא מאחת מהן. אי מן תלגן אי מן זג, הרי זה נזיר וכל דקדוקי נזירות עליו (לעיל ג:). **מחדא מגייהו** אישתרי. לכי היכי דלי נאסר בחד נאסר בכולן לרבנן, כמי נמי כי הוסר בחד הוסר בכולן (ראש"ה בשמו). **הרי עלי לגלח חצי נזיר.** דאמר הרי עלי להביא חצי קרבנותיו של נזיר אחד (לקמן יב:).

פי' הרא"ש

סיפא דנזר מכולהו ואיתשיל מחדא קיבל עליו נזירות בסתם ואח"כ בא לפני חכם ונתחרט על איסור היין או על טומאת מתים ואמר כסבור הייתי שחכמים מתירים לי שא"א לי להיות בלי יין או בלי לטמא למתים לרבנן סוף נזיר כתחילת נזיר כמו בקבלת נזירות אם קיבל עליו דבר אחד חל עליו כל תורת נזיר ה"ה נמי סוף נזיר אם נשאל על א' הוחר הכל הכא[6] מודה מטעמא דפרישי' דסוף נזיר כתחלת נזיר ור"ש נמי סבר סוף נזיר כתחלת נזיר ואפילו למאן דאית לי' נדר שהוחר מקצתו הוחר כולו הכא מודה כי היכי דבתחלת נזיר אינו נזיר עד שיזיר מכולן ה"נ לענין חרטה לא הוחר עד שיתחרט על כולו: ד' נדרים החירו חכמים נדרי זירוזים מפרש התם היה מוכר חפץ ואמר קונם שאיני מוחת לך מן הסלע והלה אומר קונם שא"ני מוסיף לך על השקל ושניהם רוצי' בג' דינרים שניהם מותרים שכל אחד נחכוון לזרז חבירו ולא היה פיו ולבו שוין לשם נדר: נדרי שגגות כגון קונם אם אכלתי ושתיתי ונזכר שאכל ושתה לא הוי נדר דאמרינן האדם בשבועה פרט לאונס ובשעה שנדר היה סבור שלא אכל ולא היה בדעתו לידור ואנוס הוא מחמת שכחה: נדרי הבאי קונם אם לא ראיתי בדרך הזה כעולי מצרים אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד אינו נדר שכן דרך אנשים כשרואים דבר מופלג ומשונה מוסיפין עליו שפת יתר ומדברי' לשון הבאי וגחמה: נדרי אונסים הדירו חבירו שיאכל אצלו והלה הוא אי שהלה בנו או שעכבו נהר כיון שעכבו אונס לא הוי נדר דאדעתא דהכי לא נדר: ד' נדרים הללו צריכים שאלה לחכם ולא בפתח חרטה דכל נדר נמי ניתר ע"י חרטה אלא אע"ג דלא נדרים ניהנו צריך לילך לחכם ויתיר לו שלא יקיל ראשו בנדרים ובמתני' נמי אנוס הוא שאינו יכול לחיות בלא יין ושלא לטמא למתים רבנן סברי כשמואל דלא בעי שאלה ור"ש אוסר עד שיתיר לו כרב אסי וק"ק דלא דמי לנדרי אונסי' דהתם בשעה שנדר לא ידע באונס שאירע לאחר מכאן אבל הכא בשעה שנדר ידע זה האונס ותירץ הר"מ דמ"מ טעמא דמתני' כמו טעמא דנדרי אונסים דהתם

מסורת הש"ס

ריש"ם כגון דנזר מחדא לרבנן דרישא דריש"ם מודה ר"ש דאסור אע"ג דלא נדר בכולהו משום דהוי ליה מתנה על מה שכתוב בתורה ותנא בטל: **ואיתשיל מחדא.** דקאמר אבל סבור הייתי שחכמים מתירין ג). ולרבנן דאמרי אפילו כי לא נזר אלא באחת מהן הוי נזיר כי מיתשיל אחד מינייהו אישתרי נמי אכולהו ואלכך הוא מותר: (ד) **ור"ש דאמר.** לעולם אינו נזיר עד שיזיר מכולן בכת אחת כגון דאמר הריני נזיר סתם הכי נמי לכי מיתשיל לחכם אחדא מינייהו לא מפקע נזירותיה מיניה עד דמיתשיל אכולהו והלכך הואיל דלא איתשיל אלא חדא משום הכי אוסר ר"ש: **איכעיא אימא בנדרי אונסין קא מיפלגי.** דמתניתין (ה) הואיל דנדרי אונסין הן הואיל דאין יכול לחיות בלא יין אז אין קובלין באותו מקום אלא זה. ל"א דבמתני' להכי קרי להו אונסין דלגבו אונס שהוא סבור שיתירו לו חכמים דבכה"ג קרי ליה אונס כדאמרי' נמי במס' שבועות (דף כו.) דרב כהנא ורב אסי מר משמעא דהכי אמר רב ומר משמעא דהכי אמר רב וכי הוה אתי רב ואמר כחד מינייהו א"ל אידך ואנא בשיקרא אישתבעי א"ל רב לכך אנסך ומיפטרת: **וקמיפלגי כפלוגתא דשמואל ורב אסי.** דתנן בפ"ד נדרים במסכת נדרים ל' נדרים החילו חכמים וכו' והתם מפרש להו: **רבנן סברי.** דאין צריך שאלה כשמואל ומשום הכי אמר: **ור' שמעון** ג) **רב אסי.** דאוסר בלא שאלה לחכם ומשום הכי מיתסר כל זמן שלא התירו לו: **מתני' אמר הריני נזיר ועלי לגלח נזיר.** ואני במקומו של נזיר אחר להביא קרבנותיו ביום תגלחתו: **אם היו פקחין מגלחין זה את זה.** מביא זה קרבנותיו של זה וזה קרבנותיו של זה ויהו פטורים מלהביא קרבן אחר ואם לאו כל אחד ואחד מביא קרבנותיו שלו וצריכין להביא כל אחד ואחד קרבנות של נזיר אחר: **גמ' איבעיא להו.** אמר הריני נזיר ועלי לגלח נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ואני ולא אמר תו מידי: **מהו.** מי אמרי' האי דאמר ואני אכוליה דיבורא משמע והוי נזיר ומיחייב לגלח נזיר אחר: **או דלמא הא דאמר ואני אפלגא דדיבוריה משמע.** דאחדא מינייהו הוא דקביל עליה אי נזירות או לגלח אבל אתרוייהו לא משמע: **אריש'א או אסיפא.** אריש'א משמע ואני בנזירות כמותך או אסיפא משמע ואני ז) אלגלח נזיר כמותך: **מדאמר ואני ועלי.** מדקתני לתרוייהו ש"מ דהאי דאמר ואני לא קאי אלא אפלגא ה) דיבוריה ומינה מדקאמר עלי לגלח ש"מ ואני אתחלת דיבוריה קאי והכי משמע ואני בנזירות כמותך ועלי לגלח נזיר כמותך: **ומאי דסכי הוא.** כדקאמרת דוחיא אפלגא דדיבוריה קאי דלמא אכוליה דיבוריה קאי. ואי אמרת לי כיון (ו) דאני אכוליה דיבוריה ז) משמע עלי למה לי איהו ולאי לא ז) מיצטריך אלא פירושי קמפרש למילתא דמשמע כמו דאמר עלי בהא מילתא: **דאי לא תימא סכי.** דפירושי קא מפרש לה אלא דוחיא קאי אדיבוריה דרישא ועלי אדיבוריה דסיפא סיפא דמתניתין דקתני הרי עלי לגלח כו' התם למה לי כו': **אי אמרת כשלמא ריש'א.** דאני ועלי צריכא לך למימר משום דקא מקבל בה בדיבוריה ב] (דסיפא) אהכי תנא בסיפא (ו) אידך מתניתין עלי דלא צריך אלא אי אמרת דעלי דרישא לא צריכא דהא קאי ואני אכוליה דיבוריה השתא איכא למימר מי עבידא כי הא מילתא ח) למיתני תנא עלי בריש'א דלא צריכא וסיפא דלא צריכא אלא לאו שמע מינה ואני אפלגא דדיבוריה קאי שמע מינה:

לא

ש"מ ואני אתחלת דיבוריה קאי והכי משמע ואני בנזירות כמותך ועלי לגלח נזיר כמותך: **ומאי דסכי הוא.** כדקאמרת דוחיא אפלגא דדיבוריה קאי דלמא אכוליה דיבוריה קאי. ואי אמרת לי כיון (ו) דאני אכוליה דיבוריה ז) משמע עלי למה לי איהו ולאי לא ז) מיצטריך אלא פירושי קמפרש למילתא דמשמע כמו דאמר עלי בהא מילתא: **דאי לא תימא סכי.** דפירושי קא מפרש לה אלא דוחיא קאי אדיבוריה דרישא ועלי אדיבוריה דסיפא סיפא דמתניתין דקתני הרי עלי לגלח כו' התם למה לי כו': **אי אמרת כשלמא ריש'א.** דאני ועלי צריכא לך למימר משום דקא מקבל בה בדיבוריה ב] (דסיפא) אהכי תנא בסיפא (ו) אידך מתניתין עלי דלא צריך אלא אי אמרת דעלי דרישא לא צריכא דהא קאי ואני אכוליה דיבוריה השתא איכא למימר מי עבידא כי הא מילתא ח) למיתני תנא עלי בריש'א דלא צריכא וסיפא דלא צריכא אלא לאו שמע מינה ואני אפלגא דדיבוריה קאי שמע מינה דהאי דנדר שהתר הלכך יש לפרש דהכא מיירי

הגהות הב"ח

(א) נמ' ואני אפלגיה דדיבורא משמע אמרי וכו' אי אפיפא ומינה: (ב) שם ממאי דהכי הוא לעולם וכו' אכוליה דדיבורא משמע ואי משום: (ג) רש"י ד"ה ריש"ם וכו' ואיתי ברישא דרישא שמעון לרבנן דאסור: (ד) ד"ה ואיתשיל הכ"ל עם ד"ה ור' שמעון וכו' אלא אחדא: (ה) ד"ה איכעיא אימא וכו' כמתניתין דנדרי כל"ל ואיתא בהאחל נמתק: (ו) ד"ה ומאי וכו' כיון דואני אכוליה דיבורא משמע ועלי וכו' אמר ועלי: (ז) ד"ה אי אמרת וכו' ומאי לא: (ח) ד"ה אי אמרת וכו' כמתני' מי עבידך וכו' איכא למימר מי עבידך תנא כי הא מילתא למיתני עלי בריש'א כל"ל:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה ריש'א וכו' ואיתי וכו' נ"ב עיין ל"מ: ב] ד"ה אל"כ וכו' דקא מקבל בה בדיבוריה (דסיפא) נ"ב עי' ל"מ: ג] תוס' ד"ה נדרי וכו' ה"ז נדרי זירוזין ואין וכו' נמתק אלא ואין וכו' והן כל"ל אין ל"מ: ד] ד"ה נדרי הבאי וכו' אי נמי מייתי ליה דין זה הכא כל"ל: ה] באר"ה הנ"ה וכמו כן וכו' אבל כסבור הייתי הייני בלבי כשעשיתי הנדר כל"ל וכ"כ רשי"ם בפי' הרא"ש על המשנה: ו] ד"ה ואם היו פקחין מגלחין זה את זה וכו' ואפ"ה יצא נמי ידי שני נדרים כל"ל:

הגהות התוספות

1. כ"ל שיזיר בכולן. 2. תיבות "ה"ז נדרי זירוזין" חו"ר ממקומן. וכ"ל ולוקח אומר קונם כו'. 3. כ"ל ואין צריכין עוד שאלה ולמ"ד צריכין הייני מדרבנן. 4. תיבת פי' נמתק. 5. כ"ל הייני בלבי. 6. כ"ל כי אמר. 7. תיבת כעצמו נמתק. וכ"ל חייב בעצמו. 8. כ"ל וכי אמר ועלי בלגלח חייב עצמו לגלח נזיר אחר כו'. 9. כ"ל ומהשמת. 10. כ"ל ועתה. ותיבת ועתה נמתק. 11. כ"ל ואני מיר. 12. כ"ל שפטור. 13. תיבת נמי נמתק. 14. תיבות בלאו אחר נמתק. 15. כ"ל דפגלא. 16. כ"ל ותגלחת. 17. כ"ל שכן.

פי' הרא"ש (המשך)

בשעה שנדר הוי טעמא משום דאין פיו ולבו שוין דאדעתא דאונס לא נדר. במתני' נמי בשעה שקיבל עליו נזירות לא היה בדעתו לאסור עצמו ביין כי אם שאר דברים ולא היה פיו ולבו שוין הלכך לרבנן לא בעי שאלה ואע"ג דאי הוה אמר בהדיא תרץ מן היין

ו) מאלי כ"ל ומאלי למ"ד דנדר שהותר מקצתו לא הותר כולו הכא מודה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com